

Osobna precepcija duha

Panjaković, Andrea

Master's thesis / Diplomski rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, The Academy of Arts Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Umjetnička akademija u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:134:697128>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-23**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

UMJETNIČKA AKADEMIJA U OSIJEKU

ODSJEK ZA LIKOVNU UMJETNOST

STUDIJ LIKOVNE KULTURE

SMJER: SLIKARSTVO

ANDREA PANJAKOVIĆ

OSOBNNA PERCEPCIJA DUHA

DIPLOMSKI RAD

Mentor:

doc. art. Domagoj Sušac

Osijek, lipanj 2016.

Sadržaj

Uvod	3
1.Uvidanje problema	4
1.1. Percepcija	4
1.2. Stanje duha	4
1.3. Recepcija	5
2. Razrada	5
2.1. Nutarnja spoznaja viđenog	5
2.2. Element vode	7
2.3. Način rada	8
2.3.1. <i>Gesta</i>	9
2.4. Melankolija	10
3. Zaključak	11
4. Literatura	12
5. Sažetak	13
6. Prilozi	14

Uvod

U svrhu diplomskog rada iz kolegija Slikarstvo propitivala sam problematiku vlastite percepcije, odnosno na koji način doživljavam stvari oko sebe i u sebi. Kako je percepcija proces prestrukturiranja viđenog figurativnog isključivo u apstraktan oblik, kroz vizualni jezik istraživala sam na koji način određena nutarnja iskustva mogu pretvoriti u sliku. Kako bih to postigla koristila sam se osobnom vizualnom metaforom, elementom vode. Slike koje sam odabrala za diplomski rad označavaju neku vrstu dnevnika. Među sobom su kontrastne, međutim zajedno ih povezuje motiv vode koji je od realističnog postupno prelazio u apstraktni oblik. Ovaj postupni prijelaz predstavlja proces istraživanja unutarnjeg iskustva i način na koji to iskustvo mijenja našu percepciju.

1. Uviđanje problema

Slikarstvo je od izuma fotografije doživjelo korjenite promjene kako u slikarskim izričajima tako i u umjetniku samom. Fotografija je slikare prisilila da promjene svoje gledište prema slikarstvu općenito ili da ga još više prodube. Morali su prvenstveno sami sebi odgovoriti na pitanje koje im se iznenadno nametnulo; što to slikarstvo ima a što fotografija nikada neće imati? Do eksplozije pravaca koji su uslijedili tim pitanjem došlo je nakon osobne spoznaje vrijednosti pojedinca, važnosti individualizma, činjenice da svoj osobni doživljaj mogu preko medija slikarstva prevesti u mnoštvo stilova koji će na svoj osobit, jednako vrijedan način, doticati duh promatrača (Kandinski, 2012). Upravo je to ono pravo bogatstvo svakog slikara, približiti ostalima nevidljiv i nikad dovoljno istražen svijet duha u vidljivom, slikarskom obliku. Bilo da slikar stvara neposredno, po sjećanju ili po mašti, neizbježno uključuje subjektivnost. Polazeći od sebe, umjetnik svjesno slika nesvjesno, na način da pretvara u sliku sve ono što on je stvarajući tako autoportret svoga duha.

1.1. Percepcija

Percepcija je proces organizacije i interpretacije podataka koje mozak prima osjetilnim putem i pohranjuje ih kao smislenu cjelinu. Pokretima oka pratimo ono što se izdvaja, najveće promjene, odnosno kontraste. U tom vizualnom procesu gube se detalji, ostaju nam samo bitni odnosi koji se zatim preoblikuju i prestrukturiraju spajajući se s poznatim. Na taj način predmet koji promatramo postaje mentalna slika u našem pamćenju.

1.2. Stanje duha

Stanje duha je psihičko stanje osobe. Ono može biti izraženo vidljivim gestama, izrazima, no ono se u potpunosti ne može dočarati, već osjetiti. Nešto apstraktno ne može se u potpunosti prikazati vidljivim, jer uz sebe veže određene individualne spoznaje koje na svoj način obogaćuju tu nevidljivo – vidljivu duhovnu dimenziju. Isto tako, ne postoji univerzalno pravilo po kojem bismo se mogli ravnati i biti uvjereni u samo jednu istinitu percepciju duha. Činjenica da smo svi različiti pretpostavlja da svatko od nas u mozgu ima zabilježene drugačije odnose između naočigled identičnih problema, što me u konačnici dovodi do različitih percepcija duha. Prema tome, moj diplomski rad predstavlja osobnu percepciju duha, vid unutarnjeg iskustva.

1.3. Recepcija

Proces recepcije umjetničkog djela započinje opažajem, odnosno percepcijom koja stvara informacijsku osnovu. Recepciju definiramo kao sposobnost doživljavanja (analize) i interpretiranja (sinteze) estetskih i sadržajnih poruka umjetničkog djela. Na sposobnost recepcije dakako djeluju duhovna stanja osobe. Doživljaj umjetničkog djela, objašnjava se kao emocionalno stanje koje umjetničko djelo direktno uzrokuje kod promatrača i kao kompleksno egzistencijalno stanje nastalo vizualnom percepcijom, čitanjem, razlikovanjem, razumijevanjem, dešifriranjem podataka i kontemplativnim uvidom u djelo (Šuvaković, 2005). Recepcija u procesu vizualne percepcije, zasniva se na traganju za oblicima koji svjesno ili podsvjesno znače umjetniku.

2. Razrada

Polazeći od vlastitih spoznaja, nastojim u apstraktnom slikarskom obliku stvoriti slike koje će, zasebno i/ili zajedno odražavati moje duhovno stanje. U svom figurativnom obliku, slike govore o važnosti dubokog i detaljnog poznavanja vlastitih interesa i stvari koje su nam od posebne važnosti. S druge strane, apstraktne slike govore kako je sve što smo detaljno spoznali moguće proširiti i povezati s naizgled nepovezivim stvarima a da one i dalje zadrže bit. Tu bit koja povezuje sve spoznaje označava element vode koji čini poveznicu između svih slika. Voda na taj način označava duh koji životvorno pokreće cijelo naše biće, um i tijelo.

2.1. Nutarnja spoznaja viđenog

Sagledavajući sliku koju prvi put vidimo ispred sebe, prvo što ćemo o njoj "zapamtiti" biti će osjećaj koji na nas ostavlja. Tek iza tog "prvog dojma" promatramo konstrukciju, način slikanja, korištene boje, motiv, ispitujući dublje značenje viđenoga – metafore koje će nam tek tada razjasniti prvotni dojam. Shvaćamo da taj prirodni osjećaj koji nas preduhitri prije nego što si ga možemo objasniti što je i odakle je došao, dolazi iz naše nutarnje prirode. Naš duh reagira i prije nego što analiziramo sliku pred sobom. Umjetnost kreće od duha, od osobnog poistovjećivanja, spoznaje i iskustva. Prema tome nije neobično što prvo primjetimo ono s čime se možemo poistovjetiti.

Meditacija je duhovno razmišljanje. Tom introspektivnom metodom postajemo svjesniji vlastitih psihičkih, duhovnih postupaka i spoznaja. Promišljajući o onom o čemu razmišljamo kontroliramo psihičko stanje, odnosno stanje duha. Samoopažanje kao element meditacije je proces koji nam pomaže preispitati okolnosti u kojima se nalazimo, uvodeći nas u nutrinu. Prema Lončaru, sve spoznaje zadržavamo kako bismo uvijek iznova pronalazili njihovu potvrdu. Ključno ih je u određenom trenutku promatrati onoliko dugo, intenzivno i kvalitetno, kako bismo nadopunili prethodno, površno iskustvo istog.

Upravo ovom metodom razmatranja kojom dolazim do nutarnje spoznaje viđenog ili sjećanja na određeni osjećaj koji je na mene ostavio određeni prizor, započinjem realizaciju svojih slika.

Prema Bujasu (1981), introspekcija kao psihologijska metoda može upotpuniti spoznaje do kojih dolazimo objektivnim metodama. Zbog svoje subjektivne prirode podložna je kritici. Međutim, samosvjesnost, samopouzdanje i individualnost koji iz toga proizlaze te koji se dalje razvijaju u kreativnom smislu, vrijedno je pozornosti jer su odlike svakog umjetnika. Putovanje u nutrinu stvara mnogo pozitivnih iskustava, navika i sposobnosti. Tu je prvenstveno izražen osjećaj za probleme i zanimanje za dvosmislene, metaforične motive. Urođena sklonost uočavanju detalja proizlazi iz razvijenog analitičkog pristupa rješavanju problema koja zatim preko organizacije stvara originalna djela. Introspekcija je također bitna zbog toga što uključivanjem emocionalne inteligencije olakšavamo razumijevanje, a ono zatim dovodi do jasnije vizije cilja. Stvaralačko mišljenje - mašta, pomože mi na svoj način vizualnim jezikom interpretirati duhovno stanje u kojem sam se nalazila ili nalazim. Kronološki gledano biti će to dnevnik bitnih spoznaja. Upotrebom određenih boja, gestama i kompozicijom pokušavam promatraču na neverbalan način, stvaranjem vlastitog slikarskog jezika, prenijeti osjećaj duha na način na koji sam ga sama percipirala.

2.2. Element vode

Što sve označava jedna riječ kao što je to riječ "voda"? Kako bismo to spoznali potrebno nam je o određenoj riječi napisati mentalnu mapu, odnosno navesti sve asocijacije koje vežemo za tu određenu riječ. Na taj način možemo u kratkom roku doći do odgovora koji nas zanima. Što više razmatramo određenu riječ, u ovom slučaju riječ "voda", naš popis asocijacija postaje sve bogatiji i bogatiji. Ubrzo shvaćamo bit. Te početne asocijacije su ono što smatramo bitnim o toj riječi. Pošto su riječi, samo su asocijacija asocijacije, odnosno, vežu za sobom još metafora i osjećaja koje smo povezali s njom.

Voda je najvjerniji prirodni element kojim mogu istovremeno prikazati realistično i apstraktno. Voda je metafora duhovnosti.

Mirna, nenametljiva, a moćna. Tvori neprestani ritam kapanja postojanosti i kontrasta između blagog ili snažnog djelovanja duha. Ta nepredvidljivost djelovanja duha se može izraziti upravo metaforom vode. Isto tako, može doći kao blagoslov noseći plodnost nakon suše ili uništenje kao u slučaju poplave. No, u prvome redu: ona je životvorna, obnavlja snage, čisti i osvježava. Na taj način, voda je više od same riječi koja ju opisuje, ona je odraz beskonačnosti.

Do vode kao pojma razmatranja nisam došla slučajno. Svako razmatranje je proces neprestanog mijenjanja, objašnjavanja, identifikacije, grupacije, ispitivanja i izgradnje. Kada u takvo jedno duhovno razmišljanje spremno ulazimo otvorena uma, tražeći odgovore koji nas zanimaju, trebamo razvijati vještine koje su vođene duhom. Dakle mentalno, emotivno i fizički spremni, usvajati i vježbati sve dok se ne ostvari određena sigurnost. Kada se upustimo u jednu takvu avanturu, neprimjetno će niknuti jedan konkretan ali apstraktan element koji će nas pratiti u svakoj ključnoj situaciji. Pošto je običan, često svakodnevan, ispočetka nam se neće pretjerano izdvajati. Taj element, pojam i/ili pojava označavati će mentalnu sliku, asocijaciju u koju smo ugradili ono što smatramo relevantnim.

Voda je uvijek ograničena nekim oblikom. Određena veličina kapi, obična čaša ili morsko dno te u konačnici ljudsko tijelo, podsjeća na to kako smo u slikarstvu ograničeni bojama i oblicima. Također ona je i fluidna kao gestualni slikarski potez te jasna i prozirna kao lazurni nanosi boje. U konačnici, voda kao konkretnost apstraktnog, iskustveno nam je svima poznata, kao što su nam poznata i vežu nas iskustva različitih duhovnih stanja; radost, žalost, ljutnja, itd.

Sve navedeno bilo je poticaj da ne odustanem od vode kao poveznice u slikama jer se sve nevidljivo i apstraktno dalo "prevesti" u vidljivo time čineći jednu cjelovitu vizualnu metaforu.

2.3. Način rada

Korištenjem fotografskog prikaza nekog pejzaža, osjetilnom spoznajom percipiram osjećaj uhvaćenog trenutka na način na koji sam ga memorirala. Kako niti jedan događaj mozak ne percipira realistično već apstraktno, tako se realistični prikaz trenutka gubi u moru ploha, mrlja, geste – ekspresije, time prelazeći u apstraktan prikaz prikazujući moju duhovnu dimenziju. Tako pejzaž nije naslikani pejzaž, već osjećaj i sjećanje viđenog koji se ne mijenja. Istovremeno, to nisu samo sjećanja na određena mjesta, nego i sve ono o čemu sam razmišljala u tom određenom trenutku. Također korišten je kako bi promatrača potaknuo na razmišljanje o shvaćanju viđenog. Nešto gledati ne znači nešto i razumijeti. Obične, svakodnevne stvari koje nas okružuju mogu biti inspiracija za mnogo više jer su pokretači novih ideja. Tako svima poznati pejzaž postaje asocijacija za nešto neistraženo jer odražava "pozadinu" na kojoj stvaramo kompoziciju novih spoznaja.

Lazurnim potezima pokušavam stvoriti dojam prozračnosti i sveobuhvatnosti. Lazurno nanošena boja ostvaruje veću dubinu, uvodeći pogled prema daljini poput atmosferske perspektive. Zbog bjeline podloge očuvana je čistoća boje i ljepota lokalnog tona. Ostavljajući dojam lakoće i jednostavnosti, lazurnost naglašava transparentnost vode odnosno nevidljivost duha.

Zbog kontrasta koji voda u sebi sadrži, svoje sam radove u početnoj fazi započela slikati realistično, naglašavajući sve detalje koje kišne kapi u sebi sadrže uspoređujući ih s nama samima, sa svom našom jedinstvenošću (slika 1). U drugoj fazi sam krenula spajati realistični prikaz s apstraktnim. Propitujući supostojanje jednoga i drugoga, najbolji primjer sam pronašla u pljusku. Inspiracija je došla promatrajući pejzaž koji svakom sekundom postaje sve neprepoznatljiviji, apstraktniji te kako se od nepomičnog pretvara u dinamični (slike 2 i 3). Ova središnja faza je tako označila postupni prijelaz iz realizma u apstrakciju koja je uslijedila u završnoj fazi. Od početne zanimacije za "vanjski" prikaz vode, došla sam do "unutrašnjeg". Slikajući "kao pod vodom", uspjela sam izraziti cjelovitost svog duhovnog hoda. Uronivši tako u samu bit vode, promijenila se perspektiva, a time se u konačnici promijenila i sama percepcija, kako vode, tako i duha i svih ostalih stvari (slike 4 i 5). Voda kao motiv sama po

sebi nije presudna u mojim radovima, ona je kohezivni likovni element kojim dolazim do cilja.

2.3.1. Gesta

Boja je glavni nositelj duhovne energije na slici koju umjetnik prema subjektivnoj karakterizaciji svrhovito ograničava određenim oblikom. Iako je njezino djelovanje na gledateljev duh primarno i time najsnažnije, postoji i sekundarno sredstvo a to su potezi. Kao tehničko sredstvo pomoću kojih slikar nanosi boju na površinu, potezi označavaju gestu pomoću kojih slikar neverbalno komunicira s gledateljem. Takav zaseban komunikacijski element može se proučavati individualno i neovisno od same boje. Jasno vidljivi potezi omogućavaju promatraču ponovno prolaženje umjetničkog procesa. Uglavnom čini poveznicu između boje, teme i slikara. Uspostavljaju odnos boje prema boji i otkrivaju strukturu, odnosno kompoziciju. Metaforički gledano; boja je riječ, a geste su djela. Snaga riječi je jaka i njezina moć je u tome da potiče na promjene, a geste zatim tu promjenu čine vidljivom, opipljivom. Prema tome, u slici, one se moraju promatrati u kontekstu teme.

U slikarstvu, potez kao sredstvo uz boju ostavlja najdublji utisak na ljudski duh. To se događa iz razloga što su oni prvo što promatrač zapazi. Motiv i tema često su skriveni i treba vremena da se otkriju. To vrijeme i tu potragu krati promišljanje o korištenim bojama, kompoziciji ali najizraženije su dakako umjetnikove geste. One mogu mnogo toga reći o osobi, a najzanimljivije su stoga što su nesvjesne i spontane te često ni sama osoba koja ih koristi ne zna što o samoj sebi govori drugima. Geste izražavaju karakter osobe, otkrivaju stvarno razmišljanje i njezine navike. Upravo zbog toga promatrač se čini kao detektiv za vrijeme ispitivanja koji bez prekida promatra umjetnikove geste sve dok ne zapazi ono što traži.

Potezi, odnosno geste su neizostavni element u mojim slikama koje gotovo uvijek ostavljam vidljivima, osim u slučaju realističnog prikazivanja gdje su prikrivenije. One su vidljivi prikaz nevidljivog duha koje na svjestan, spontan i jednostavan način pokreće cijelu sliku. Cilj im je prikazivanje neprestane promjene koja seže jednako u dubinu kao što se širi van okvira slike. Kao što boja aktivira jedna drugu tako i geste aktiviraju boje i čine ih fleksibilnijima. Oblici koji se tako dobivaju su slobodni, pokrenuti, neprestano prkoseći trenutku u koji su uhvaćeni jer imaju sklonost rastu i razvoju.

Jasno da geste u slikarskom izražaju moraju biti kontrolirane motivom i samom kompozicijom, no u onom slobodnom dijelu prepuštene su čistom osjećaju. Zbog toga moje slike nikada nisu do kraja realistične, čak i kada se čini da to pokušavaju biti, uvijek ostavljam dobar dio slobodi i spontanom da dovrši ono što u tom trenu osjećam da nedostaje.

2.4. Melankolija

Baveći se osobnom duhovnom izgradnjom, prvenstveno se bavimo svojim karakterom i temperamentom. Spoznaje naših dobrih, kao i loših karakteristika su nezaobilazne stanice na tom putovanju. Ulazeći u taj nevidljivi svijet koji sam željela prikazati vidljivim, nesvjesno sam gestama i motivom vode dobila melankolično ozračje. Melankolija kao temperament također predstavlja određeni vid nutarnjeg iskustva. Ta umjetnička ne namjeraotvara jedan dodatni komunikacijski kanal koji upućuje na kontraste duhovnih stanja.

Bennett (2011) tvrdi kako su melankolici misaone naravi introvertirani. Njihova sklonost tišini, samoći i razmišljanju govori o tome koliko razumiju i cijene misterij i dubinu života. U tome se očituje njihova inteligencija i oštromnost, dosljednost i ustrajnost. Brinuti se o svim mogućim negativnim ishodima ne mora ukazivati na depresiju. To je njihov način na koji pripremaju i jačaju svoj duh za suočavanje i sposobnost da smireno svladaju vrlo velike krizne situacije. Njihova koncentracija na misaonu dosljednost radi vlastite izgradnje također ukazuje na čežnju prema savršenstvu i suosjećajnost prema tuđim situacijama. Istovremeno, preciznost, pažnja za detalje, organiziranost i sklonost produbljenim analizama upućuju na njihovu kreativnost i marljiv rad. Oblikovanje snažnog nutarnjeg života melankoliku pomaže da nauči svladati naravnu sklonost žalosnim stanjima te postane smiren, privučen optimističnim i pozitivnim iskustvima i idealima.

Sve navedeno, iako nenamjerno, možemo sintetizirati s vodom kao metaforom duhovnosti. Pogledamo li kontraste tišine i jačine, negativna i pozitivna iskustva, dubinu razmišljanja i površnu zbunjenost u jednostavnosti, uviđamo kako jedno ne postoji bez drugog, štoviše jedno izgrađuje drugo. Također, melankoliju možemo povezati s namjerom prikaza sjećanja na određena mjesta kojima sam povezana pozitivnim iskustvima. Naime, uz melankoliju se često vežu negativne asocijacije poput neraspoloženja i stanja žalosti. Dakako da takvo raspoloženje može biti dodatno potaknuto vodom u mojim slikama, koja za nekoga može biti podsjetnikom na određena negativna iskustva. Šuvaković (2005) će za melankoliju reći kako je ona postpovijesna tuga odsutnog smisla.

3. Zaključak

Iskustva gradimo kroz cijeli život, prema tome ona nemaju neku zacrtanu granicu ili okvir. Pošto su ona unutarnja, izbjegavala sam stroge konstrukcije slika koje djeluju cjelovito i zatvoreno te u čijim formama vidimo sve što se ima za vidjeti. Želeći što slobodniji, apstraktniji oblik svojih radova prepustila sam kontrolu psihološkim silama u konstrukciji slika. Naglašavajući razvoj i nedovršenost iskustva, okrenula sam se otvorenoj formi i asimetriji kako bih postigla da slike djeluju kao isječak i upućuju na to da postoji još nešto izvan njezinih okvira. Slike sam nazvala većinom prema aktivnim glagolima kako bih istaknula nedovršenost u smislu neprestane izgradnje duha i obogaćivanja duhovnih spoznaja temeljem vlastitog iskustva. Ostale slike koje ne nose naziv neke radnje, stanja ili zbivanja imaju naziv vezan uz vodu koja usko korelira i asocira na aktivnost. Ulica u kojoj prebivamo, ulice kojima putujemo do svog posla i ulica u kojoj radimo, neće biti iste već će varirati ovisno o našim duhovnim stanjima i uočavanju novih detalja. Voda je moj kohezivni element u radovima koji predstavlja nepredvidljivost u svakodnevnoj promjeni percepcije. U pejzažima koje slikam uvijek ostavljam vidljivim put u obliku staze ili ceste kako bih dodatno ukazala na tok promjene koju možemo vidjeti samo kratkovidno. Sve ono nevidljivo, nematerijalno, sve izvan okvira je ono što nas privlači, jer sadrži bit za kojom težimo, a možemo ju spoznati jedino iskustvom. Namjera je prikazati kako se ne mijenja toliko okolina koliko mi sami. Način na koji iskustva mijenjaju našu percepciju stvarnosti interpretirala sam kroz vizualni jezik. Odnosi boja, potezi i kompozicije su "asocijacije" i "riječi" kojima prepričavam svoj proces i u promatraču otvaram i ostavljam mogućnost interpretacije osobnih iskustava. Na taj način proces postaje beskonačan.

4. Literatura

Knjige:

Bennett A, Bennett L. (2011) *Temperament*, Split: Verbum

Bujas, Z. (1981) *Uvod u metode eksperimentalne psihologije*, Zagreb: Školska knjiga

Damjanov, J. (1991) *Vizualni jezik i likovna umjetnost*, Zagreb: Školska knjiga

Davidson, A. (2010) *Vodoriga*, Zagreb: Algoritam

Emoto, M. (2005) *Poruke skrivene u vodi*, Zagreb: V.B.Z.

Ivančević, R. (1998-2009) *Stilovi, razdoblja, život I, II, III*, Zagreb: Profil

Janson, H.W., Janson, A.F. (2013) *Povijest umjetnosti*, Varaždin: Stanek

Kandinski, V. (1912) *O duhovnom u umjetnosti*, München: R. Piper & Co. Verlag

Mahnić, A. (2006) *O lijepoj umjetnosti: studije i eseji*, Zagreb: Glas Koncila

Šuvaković, M. (2005) *Pojmovnik suvremene umjetnosti*, Zagreb: Horetzky

5. Sažetak

Način na koji percipiramo stvarnost i iskustvo različitih stanja duha su nešto što nam je svima zajedničko. Međutim svatko od nas može dati samo sebi svojstvenu interpretaciju istih i prikazati različite varijacije u koje će biti utkano iskustvo spoznaje, karakter i osobne metafore autora. Metafore su sredstvo spajanja poznatog s nepoznatim ili manje poznatim iskustvom. One uz vizualni jezik daju potpuniji likovni izraz. Iskustvo duhovnog i razvoj duhovnih sposobnosti u korijenu mijenja našu percepciju jer dolazi do produbljenog shvaćanja biti stvari koje promatramo. Između duhovnog i slikarstva je neraskidivi spoj. Vidljivi tragovi nevidljivog duha pretočeni su u jednostavnost boja, oblika, poteza i kompozicija. Apstraktnost viđenog veže uz sebe nutarnju spoznaju. Vrhunac i glavno obilježje slikarstva nije prikazati što vjerniji prikaz prirode, već skladom boja i oblika stvarati kompoziciju koja promatračevom umu i duhu prikazuje veću i uzvišeniju ljepotu. Slikar ga u svojim radovima prikazuje kao fragmente, koji u cjelini ostvaruju smisao neverbalno prepričavajući priču njegova duha.

Ključne riječi: slikarstvo, apstrakcija, percepcija, recepcija, voda, duhovnost, iskustvo

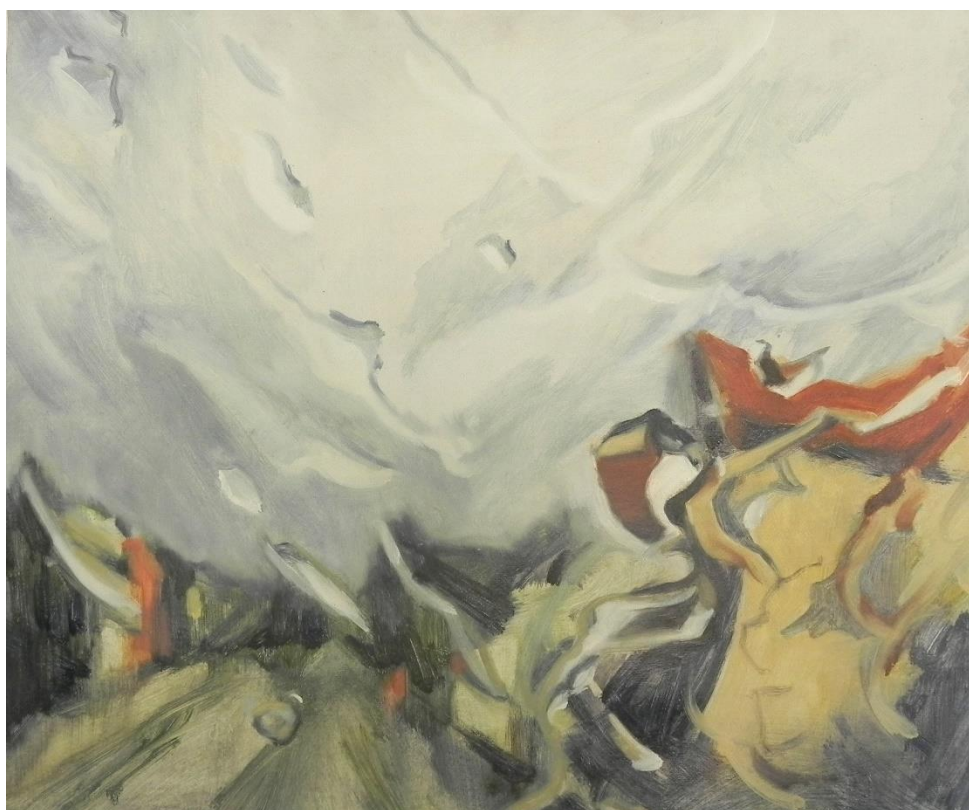
6. Prilozi

Slika 1. Osloboditi (eng. Release), ulje na papiru, 2013.

Slika 2. Otkrivati (eng. Reveal), ulje na papiru, 2014.

Slika 3. Riješiti (eng. Resolve), ulje na papiru, 2014.

Slika 4. Vodoriga (eng. Gargoyle), ulje na papiru, 2014.

Slika 5. Neograničen (eng. Limitless), ulje na papiru, 2014.